

Artículos de montaña, desde el año 2000

El Kilimanjaro, la muntanya més divertida del món (Muntanya n° 837, oct. 2001)

Les estacions d'esquí de fons del Pirineu oriental (Muntanya, n° 880, des. 2008)

Esquí nòrdic de passeig. La muntanya que no puja (Vèrtex, n° 239, nov.des-2011)

Esquí nòrdic a Catalunya. Editorial Cossetania, Valls, nov.2011

El Kilimanjaro: la muntanya més divertida del món

Iñaki Núñez

L'autor diu que sabia que el Kilimanjaro era la muntanya més alta d'Àfrica, però el que encara no sabia es que era la més divertida del món. Només la primera característica era una raó més que suficient per a fer-la molt atractiva.

Introït

En Josep és un muntanyenc de tota la vida, com jo. Jo diria que més bon muntanyenc que jo, però tampoc gaire més. A més, és força més jove. Doncs bé: tot va començar quan vam coincidir als urinaris, abans d'una reunió de feina. Orinàrem junts. Això, ja se sap, uneix molt. I potser per això es va veure obligat a dir-me que havia quedat amb tres amics de la seva secció per a anar al Kilimanjaro, però que no m'havia convidat abans per no sé quina raó que no vaig entendre, i que ja no em convidava. Que si jo hi volia anar. Em vaig cordar la bragueta molt amoïnada: em convidava o no em convidava?

Jo sabia que el Kilimanjaro era la muntanya més alta d'Àfrica, però el que encara no sabia es que era la més divertida del món. Només la primera característica era una raó més que suficient per a fer-la molt atractiva.

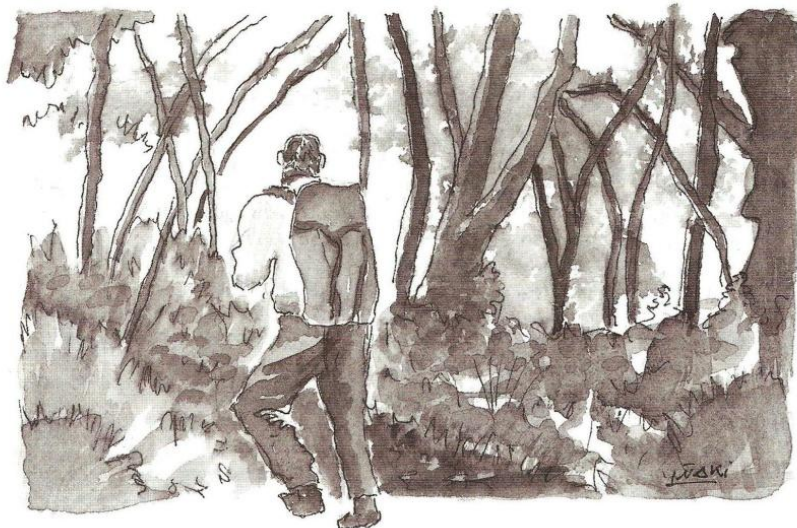
Vaig passar uns quants dies molt preocupat. He de reconèixer que em van animar molt les persones més properes. I que els companys d'en Josep —en Carles, l'Enric i en Pep— no eren mala gent del tot. Finalment vaig dir a en Josep que acceptava la seva invitació. Ell, que és una persona educada, no em va dir que no era una invitació, però tampoc que sí, de manera que suposo que va acceptar.

**A sota,
primer dia: la
selva:**

**A la pàgina
següent, a dalt,
segon dia: les
estepes. Apareix
el Kibo;**

**al mig:
el refugi
Horombo. Al
fons, el
Mawenzi;**

**a baix, tercer
dia: The Saddle.
Al fons, el Kibo.**



L'agència

Bé: ells ja havien contactat amb una empresa que gestionava la pujada. Això és molt important. I aquesta elecció va ser, crec, la base de l'èxit de l'empresa.

Quan arribes a Moshi, que és l'últim poble important situat sota el Kilimanjaro, et veus assetjat per una multitud d'agències. Tots els africans que trobes pel carrer, sempre molt simpàtics, són agències. Tots et pugen al Kilimanjaro. No sé si, en general, funcionen bé o no. He sentit dir que no, però vés a saber. Hi ha una certa mania de fer-nos creure que a Àfrica no funciona res, quan resulta que hi funciona tot; el que passa és que és un funcionament diferent.

Total, que en Josep i els seus homes havien contractat directament des de Barcelona una agència de Tanzània. No em mou l'afany de lucre en publicar el nom de l'agència, sinó el de ser útil als felicitats mortals que vulguin pujar allà. L'adreça és: Transkibo Travels Ltd. P. D. Box 588. Moshi. Tanzània. Telèfon i fax: 0255-55-52017 (-51241) (-50096)

A Moshi hi ha un Youth Hostel (alberg de joventut). És aquí on hi ha l'agència, i on vam passar també la nit. Ometo les aventures sense solta ni volta de les primeres nits a l'Àfrica per a una persona curiosa com jo.

La ruta de Marangu al Kilimanjaro

L'endemà vam anar ja cap a la muntanya. Pujarem per la ruta més normal: la de Marangu, de manera que arribem a Marangu Gate, on ens espera el guia cap, que havíem conegut la vigília. Es diu Anasion (un Ignasi, però en swahili, em sembla). El nostre grup consta de dos guies perquè, si algú vol tornar, sobretot l'últim dia, pugui fer-ho acompanyat. I dos portadors per *bwana*. Com que som cinc *bwanes*, constituïm una expedició de disset persones. Més o menys, com els anglesos a l'Everest.

De les contractacions i de l'organització se n'encarrega el guia, Anasion. Perquè després cal pesar

© Text i dibuixos: Iñaki Núñez, 2001.

les càrregues, inscriure coses, tramitar molt (Anasion), esperar més (nosaltres). La sortida no és quan cadascú vol. Els grups van sortint per un ordre predeterminat, no sé per qui.

Resumiré ara l'ascensió. No succeeixen moltes grans coses, però algunes sí. I moltes de petites. Tanques que és impossible explicar-les. Per això he de resumir, com si d'una fitxa tècnica es tractés. O sigui: poc càlid.

L'ascensió al Kilimanjaro ocupa quatre jornades de pujada i dues de baixada, que fa un total de cinc jornades; i no és un error, perquè l'últim dia de pujada és el primer de baixada (ja he dit que Àfrica funciona, però diferent).

Cada jornada acaba en un refugi. Per refugi no s'entén tampoc el que hi ha per les muntanyes d'Europa. Un refugi és una sèrie de casetes, molt confortables, per als *bwanes*, i d'unes altres per als portadors i guies. El conjunt és més semblant a un petit poblat. Això és així en els dos primers refugis: Mandara i Horombo. El tercer refugi, Kibo, és ja de tipus més alpí: una sola edificació (per als *bwanes*). N'hi ha una altra per als africans).

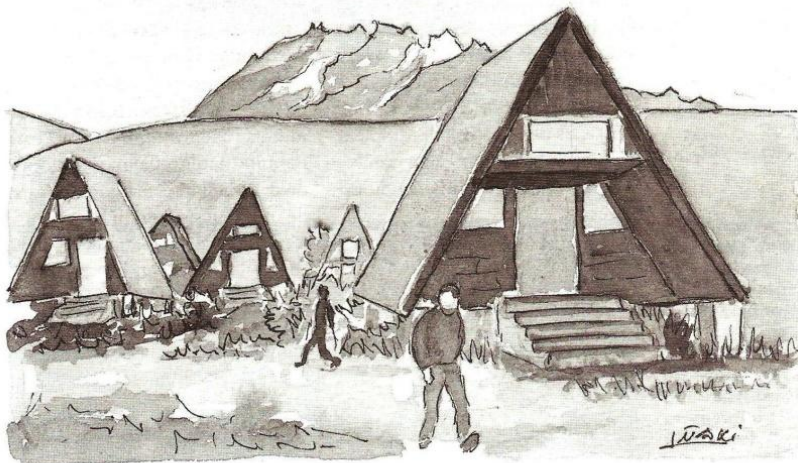
La situació i, sobretot, l'altitud dels refugis delimita també un tipus de paisatge.

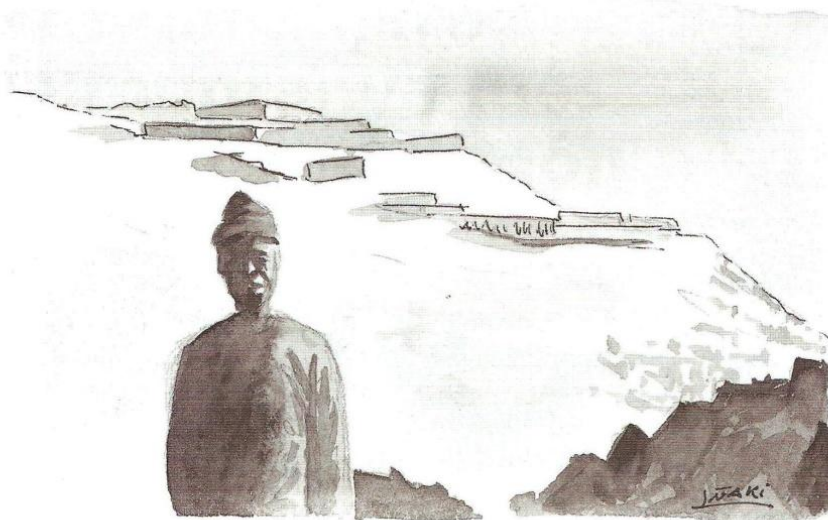
I aquí són necessàries algunes...

Notes geogràfiques

El massís del Kilimanjaro és en realitat un antic volcà amb tres cràters: el Mawenzi (5.149 m), actualment la muntanya de tall més alpí, el Kibo (5.895 m), el principal, el del perfil més emblemàtic, i el Shira (4.005 m), del qual gairebé no queden restes. La ruta de Marangu puja cap al Mawenzi, passant per dos primers refugis, per a creuar després una espècie de desert (The Saddle) cap a la base del Kibo, on és situat l'últim refugi.

Més notes geogràfiques. Cada un dels dies d'ascensió es correspon amb un paisatge diferent, perquè entra en un nivell diferent. En els estats habituals als Pirineus i als Alps (muntà, subalpí, alpí, nivall), en el Kilimanjaro cal intercalar-ne un altre: el desert. I, en





**Quart dia:
Anasion al cim.**

estar situat a l'equador, les altituds que limiten aquests estatges canvien respecte de les nostres. El conjunt queda així:

Conreus: de 800 a 1.800 m.

Selves: de 1.800 a 2.800 m.

Estepes i arbustos: de 2.800 a 4.000 m.

Desert volcànic: fins als 5.000 metres.

Roques, neu: fins al cim.

L'ascensió

El resum de l'ascensió, en pla estàndard, és el següent:

Primer dia: de Marangu Gate (1.800 m) al refugi Mandara (2.700 m): ambient selvàtic.

Segon dia: al refugi Horombo (3.730 m). És la zona d'àmplies estepes i arbustos.

Tercer dia: al refugi Kibo (4.703 metres). Aquest recorregut té dues opcions. Es pot anar al refugi directament des d'Horombo o, acostant-nos a la base del Mawenzi, recórrer després tot el desert del Saddle, camí que és molt més bonic, però que els guies no acostumen a voler fer perquè és una mica més llarg. Nosaltres no vam tenir problemes quan ho vam proposar. A més, el descens es pot fer per la via directa.

Quart dia: pujada al cim (5.816 metres) i descens al refugi Kibo i a l'Horombo. El cim és molt bonic. Situat per la vora del cràter, es poden admirar les glaceres interiors

del cràter, força estranyes i d'una gran bellesa.

Cinquè dia: al refugi Mandara i a Marangu Gate.

L'ascensió transcorre plàcidament per uns paisatges ben determinats, cada dia amb una personalitat diferent. Com que el temps de marxa diari és de poques hores, de quatre a sis, i no hi ha res més a fer, pots anar a poc a poc (*pole-pole*), veient-ho tot, olorant-ho, escoltant-ho. No hi ha dificultats de cap mena fins al refugi Horombo. Tampoc no n'hi ha després, però a partir de 4.000 metres poden, i és normal, començar els problemes, en general no seriosos, de l'altitud, que, si més no, prometen una nit infame en el refugi de Kibo i la impossibilitat de pujar l'endemà fins al cim. Això succeeix a més de la meitat dels *bwanes* (i a més d'un africà).

L'única dificultat és, doncs, el mal de muntanya. Al meu entendre, el pla estàndard de pujada és una mica just, i les probabilitats d'arribar fins al cim augmenten molt si, durant la pujada, es fa una nit més a Horombo (a 3.720 m), cosa que, a més, resulta més agradable i més car. En tot cas, aquestes coses cal emparaular-les per endavant perquè cada dia puja un nou contingent de persones, per la qual cosa els plans no són fàcilment canviabls.

Efectivament: la capacitat dels refugis està ben calculada. Refugi

Mandara, 60 places (per a *bwanes*). Refugi Horombo, 120 places (perquè s'hi ajunten els seixanta que pugen i els seixanta que baixen). Refugi Kibo, 60 places. De manera que cada dia poden entrar seixanta *bwanes* per Marangu Gate, i poden pujar-ne també seixanta al cim.

Material

És més aviat pirinenc: bones botes de tresc, res de piolet ni cordes, res especial. Però bona roba d'abric per a l'últim dia, el qual pot ser molt, molt fred.

Swahili indispensable per a pujar al Kilimanjaro:

Hi ha tres termes i una cançó que són indispensables i cinc termes prescindibles.

Akuma matata: «no t'amoïnis, no passa res». Utilíssim en qualsevol moment. Encara més: imprescindible. Si no se sap dir bé, no cal ni somiar anar a Tanzània.

Jambo! És una salutació. Fonamental. Utilitzable en tot moment. Els nadius somriuen sempre que la senten, la qual cosa no és gaire important perquè també somriuen quan no la senten i no sabem si és de satisfacció o perquè es riuen de nosaltres.

Pole-pole: «a poc a poc». Com em va traduir un africà, en pensar que érem espanyols: *poliki-poliki*. Em vaig emocionar (perquè això és èuscar).

Els cinc termes prescindibles però convenients són:

Habari? Habari yani?: «què tal? com estàs?».

Msuri sana: «molt bé».

Bwana: «senyor» (no forçosament blanc).

Safari: «viatge».

Karibu: «benvingut».

La cançó (que ara el lector eixerit ja sabrà traduir): *Jambo, jambo bwana, habari yani, msuri sana*.

Un dit donaria jo perquè avui tornés a ser el 20 de juny de 1997. Una càlida salutació als meus quatre companys. I a l'Anasion, que plorava quan ens vam acomiadar.

Les estacions d'esquí de fons del Pirineu oriental

Text i fotos: Iñaki Núñez

A Catalunya l'esquí nòrdic o de fons té les seves particularitats. El primer que hem de notar és que, a diferència dels països nòrdics, el marc natural, la muntanya, implica la preponderància de pistes amb desnivells.

Les estacions de fons han hagut d'adaptar-se a l'orografia de la muntanya i han hagut d'aprofitar uns perfils que els han permès el traçat de pistes suaus, adaptades a l'esquí

TIPOLOGIES DE LES ESTACIONS D'ESQUÍ NÒRDIC

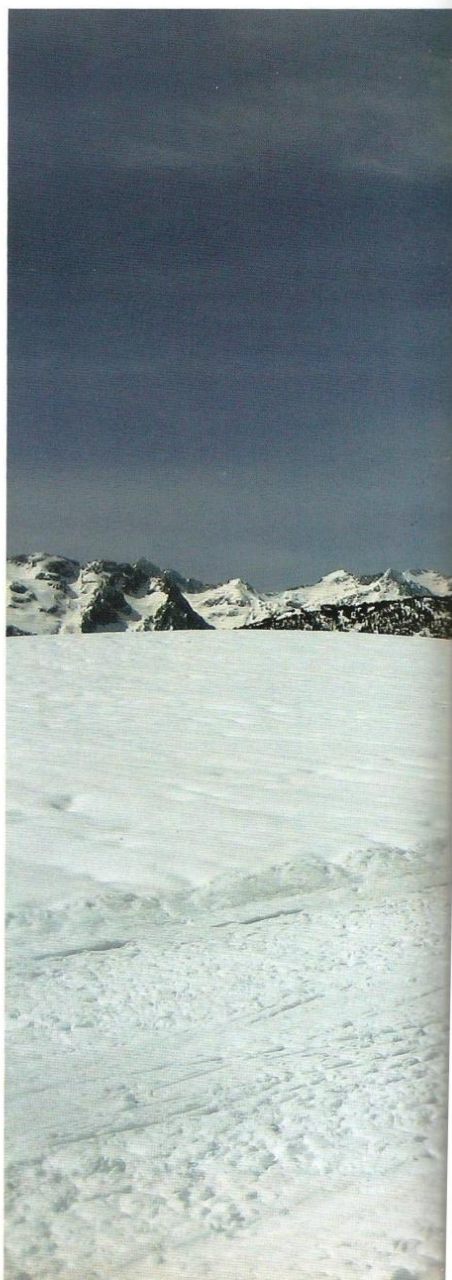
Les estacions de fons han hagut d'adaptar-se a l'orografia de la muntanya i han hagut d'aprofitar uns perfils que els han permès el traçat de pistes suaus, adaptades a l'esquí. Vegem les tipologies més clàssiques en les quals s'enquadren:

■ El perfil predominant és el mig vessant. L'estació se situa en un vessant de la muntanya, particularment suau, i les pistes es desenvolupen pujant per camins que recorren el vessant de costat a costat, fent ziga-zagues per suavitzar la pujada, i sovint entrellaçant les pistes les unes amb les altres. Les parts altes d'aquestes estacions solen aprofitar-se també i constitueixen un espai alt, més muntanyenc, sense arbrat, cosa que representa vistes àmplies. Algunes vegades hi ha possibilitats de fer passejos fora de pista, que constitueixen una extensió, sempre interessant, dels circuits marcats. Un exemple d'aquesta orografia es pot observar a Guils-Fontanera.

■ Una variant més senzilla d'aquesta tipologia és la de la pista única. Una pista que, des de la base de la estació, recorre el vessant fins a un punt determinat (pot ser un coll, o no). Cal tornar a la base pel mateix camí. És el cas de Tavascán.

■ L'inici d'algunes estacions, no gaires, se situa a la base d'una vall, i les pistes es desenvolupen pujant la vall, en general al costat del riu. Això crea un ambient particular. L'exemple més perfecte és el de la vall de Galba.

■ Les crestes no solen ser un lloc fàcil per a la pràctica de l'esquí de fons, potser perquè tampoc és un bon lloc per a la conservació de la neu. En tot cas, tenim algunes pistes que transcorren en un ambient de cresta i que tenen sempre el valor afegit que



representa la vista per totes dues vessants. El prototip el tenim a la Llosa.

■ Naturalment, encara que habitualment ens movem en terrenys amb pendent, tenim també algunes planícies i, des del punt de vista de l'ambient, és molt diferent esquiar en planícies de muntanya o del fons de la vall. En aquestes últimes la muntanya té menys presència, queda més amunt i ens trobem amb un ambient més semblant a l'esquí en els països nòrdics. És el passeig pel pla, les pistes creuen les carreteres, i de vegades es pot arribar esquiant a algun poble. El cas més evident és el de la Mata, al Capcir. Les planícies de muntanya són més freqüents, habitualment petites i formen part de l'entramat de pistes de les estacions. Algunes, però, són més importants i abasten la totalitat de la estació, com la del pla de Beret.

En general, les estacions catalanes es poden enquadrar en un o altre tipus, però algunes vegades els tipus es combinen, unes altres és difícil assenyalar un o altre (si el mig vessant, per exemple, és molt suau, pot considerar-se una planície), de manera que sóc conscient del caràcter subjectiu d'aquestes assignacions.

Hi ha un altre factor particularment important: la preponderància del bosc. Al Pirineu, el bosc garanteix la conservació de la neu, i és molt normal que les pistes transcorrin entre boscos.

En aquest article pretenc fer una enumeració de les estacions de fons catalanes i també d'altres de properes, que pertanyen a l'Arieja. En total avui dia només funcionen 23 estacions.

En cada estació assenyalaré el tipus orogràfic, la preponderància del bosc i l'altura de l'estació.

Pla de Beret.

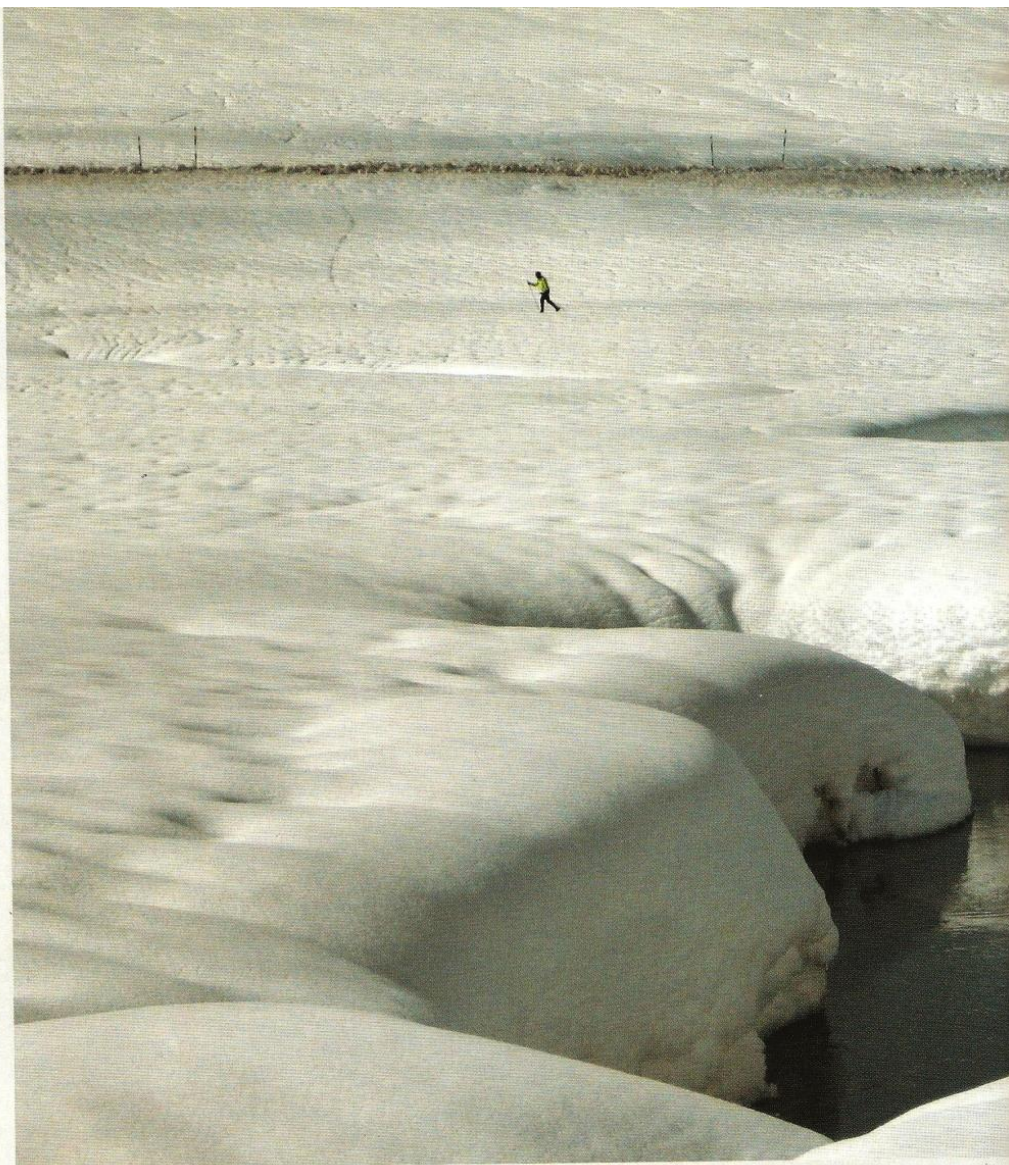


12/2008 MUNTANYA 880 ▲ 21

Pla de Beret.

Al Pirineu,
el bosc garanteix
la conservació
de la neu, i és molt
normal que les
pistes transcorrin
entre boscos

Al Pirineu,
el bosc garanteix
la conservació
de la neu, i és molt
normal que les
pistes transcorrin
entre boscos



SECTOR ALT URGELL I BERGUEDA

Per sota del Cadí hi ha les dues estacions més properes a Barcelona: Tuixén – Lavansa i el parc de neu de Saldes, i una mica més allunyades d'aquestes dues estacions hi ha Sant Joan de l'Erm.

Tuixén-Lavansa (1.920 m)

Obeeix al tipus de mig vessant. Bastant boscosa, però també amb bones vistes. Les pistes pugen cap a la tossa Pelada i acaben al prat Llong, on hi ha altres pistes, en part per boscos, en part netes d'arbrat, des d'on hi ha unes perspectives magnífiques sobre el Pedraforca.

El parc de neu de Saldes (1.550 m)

És situat al vessant nord de la serra d'Ensiya i s'hi accedeix des del coll de la Trapa, a la carretera de Saldes a Gósol. És també del tipus de mig vessant, però de la variant de pista única. En aquest cas, des de l'accés a la estació (pleta de la Vila) surt una pista cap a l'oest, que arriba al coll del Portet. Si continuem una mica, podem acostar-nos a la paret de la Gallina Pelada. Cal tornar per la mateixa pista. N'hi ha una altra cap a l'est, fins al coll de Pradell, no gaire lluny de Vallcebre, poble al qual es podria baixar esquiant (sense pista traçada) si les condicions ho permetessin.

Sant Joan de l'Erm (1.690 m)

Bressol de l'esquí nòrdic a Catalunya. Ambient de bosc (pi negre i roig), és també del tipus de mig vessant, bastant suau. Les pistes passen per Sant Joan de l'Erm Nou i per les ruïnes de Sant Joan de l'Erm Vell. Està enllaçada també amb l'estació d'esquí alpi de Port-Ainé. La part alta, ja sense arbrat, permet (fora de pista, però molt còmoda) pujar al pic de l'Orri.

SECTOR BAIXA Cerdanya - ANDORRA

Vallcebolera (1.500 m)

Aquesta estació és molt a prop de Puigcerdà, en els vessants del Puigmal, ja en territori francès. L'alberg Les Ecureuils n'és l'encargat del manteniment. Ofereix algunes pistes traçades i sobretot *ski sauvage*. És del tipus també de mig vessant, bastant pronunciada i, aprofitant l'entramat de pistes (generalment sense marcar), es pot pujar fins al cim de la Coma Morera o al pla de Salinas. Hi domina el bosc.

A l'altre costat de Puigcerdà, ja en la carena pirinenca del Puigpedrós –tossa Plana hi ha tres estacions. Les tres són del tipus de mig vessant, amb un entramat de pistes que van pujant pel sud de la muntanya. En les tres hi domina el bosc, però hi ha zones



en les quals s'obre i apareixen àmplies panoràmiques, sobretot de la cara nord del Cadí que constitueix, a l'hivern, una de les vistes més alpines del Pirineus.

Guals-Fontanera (1.905 m)

Les pistes d'aquesta estació pugen a mesura que es creuen entre el bosc, i permeten, si sortim del final de la pista de la Feixa, arribar a una part alta, més plana, ja sense bosc, per la qual es pot anar còmodament fins al refugi de la Feixa i es pot seguir cap a la zona de Malniu. A part de totes aquestes pistes, hi ha altres a la part baixa, més properes a l'accés de l'estació, algunes per bosc, altres per clars, que són petites planícies de muntanya.

Lles-cap del Rec (1.870 m)

Manté també un complex entramat de pistes que van pujant cap a algunes planícies, com el pla de la Molina, que formen la base de petits circuits, per continuar per una gran pista que, a mig vessant, enllaça amb la de Aransa.

Aransa (1.850 m)

És d'estructura semblant (encara que cada estació manté el seu propi ambient). Més amunt de la base, el prat Miró és una planície que serveix, de fet, com un altre centre de pistes. Surt d'aquí també la pista,

ja esmentada, que enllaça amb Lles, de la part més alta de la qual (Refugi de Pollineres) sorgeix un camí (no traçat, però molt practicable) que puja fins als estanys de la Pera.

La Rabassa (1.960 m)

És l'única estació andorrana d'esquí de fons. També és del tipus de mig vessant, també és boscosa. Puja fins a la carena fronterera ja esmentada, però pel nord. Des de la part alta, ja sense arbres, es poden veure, cap el vessant sud de la muntanya, les pistes de Aransa, que no queden lluny.



SECTOR ALTA Cerdanya

Font-romeu (1.993 m)

Aquesta estació, d'esquí alpí, té l'accés a les pistes d'esquí de fons en el sector de la Calma. Aquestes pistes són molt variades. En general, no són de bosc i hi dominen les vistes àmplies, tant cap a la carena Puigmal-Canigó com cap al Carlit i les Bulloses. Hi ha unes parts que corresponen al model de planície de muntanya, i hi ha alguna pista que transcorre en un ambient de cresta; altres són de mig vessant. Permeten l'ascensió (parcialment fora de pista, però sol estar molt marcat) al pic Mauroux. Enmig de les pistes hi ha el Refugi de la Calma. En la part baixa, propera a l'accés a l'estació, hi ha també altres pistes més planes i boscoses, amb clars, que es corresponen amb les planícies de muntanya.

Pyrénées 2000 (1.665 m)

A prop de Font-romeu hi ha l'accés a Les Estagnols, que pertany a l'estació d'esquí alpí de Pyrénées 2000 i hi està connectada. Forma part del complex de Font-romeu. Les pistes segueixen el curs del riu Tet i pugen fins al pla dels Avellans. Són, doncs, pistes de vall, que remunten el riu. Des del pla des Avellans, i també des d'un poc abans, es pot connectar amb la zona de les Bulloses, ja fora de pista.

SECTOR CAPCIR

La Llosa (1.681 m)

Des del accés a l'estació surten dos brancs: un cap

Prat Llong (Tuixén-Lavansa).



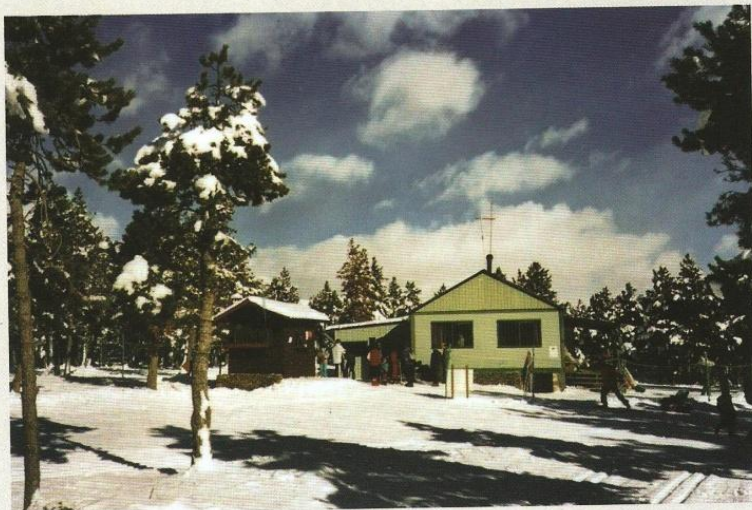
Pla de Beret.

al nord arriba fins al Refugi de Coll del Torn i segueix fins al coll de Creu. Correspon a la tipologia de cresta i ofereix àmplies vistes cap a tot dos vessants, alla on no hi ha arbres. D'una banda, la plana de Matamala, amb el llac i les muntanyes del Carlit; per l'altre, les de Núria i el Canigó. L'altre blanc és el de Clavera i és una pista que segueix un mig vessant cap a l'Est, seguint l'esquema del mig vessant amb pista única. Totes dues són molt planeres.

La Quillane-Calvet (1.713 m)

Actualment té l'accés en el port de la Quillane, i es aquí on hi ha el centre de informació de l'Espace Nordique du Capcir. És un entramat de pistes en una zona molt plana i molt boscosa. Té un lligam amb el poble de La Llagonne.

Accés a Guils-Fontanera.



La Mata-la Lladure (1.600 m)

L'accés actualment es fa per Lladure, per la carretera dels Angles a Formigueres. És un entramat de pistes de bosc, totalment planes, i correspon perfectament al que hem anomenat planície de vall. De vegades es creua la carretera, es pot arribar al poble de Matamala i deixar els esquís a la porta del bar del poble; també es pot anar a l'estació d'esquí alpí de Formigueres.

La Galba (1.520 m)

L'estació és al petit poblet d'Espousouille, a l'entrada de la vall de Galba, un vall tancat, que va pujant cap a la Portella d'Orlu. La pista puja per la vorera del riu fins al Refugi de la Jaceta. Darrerament, la volta es fa per altra pista de tornada.

Els Angles-pla de Mir (1.800 m)

Des del pla de Mir s'accedeix a unes pistes de fons que van pujant a poc a poc fins al llac d'Aude, i es pot catalogar com una excursió de muntanya. El terreny és bastant pla i boscos, passa pel refugi de Bernardi, i a la part alta, arribant al llac, el bosc desapareix i el paisatge s'obre.

Portè i Pimorent (1.600 m)

Al sud de l'estació d'esquí alpí de Portè-Pimorent, situada al coll, hi ha el poble del mateix nom. D'aquí surten unes pistes d'esquí de fons que van pujant cap a la cascada del Passet i segueixen després cap al llac de Font Viu. L'ambient és boscos però permet veure els cims que envolten al Carlit.

SECTOR ARIEJA

A l'altre costat del coll de Pimorent podem anar fins a Ax-les-Thermes. Si prenem aquest poble com a base,

tenim un bon accés a tres de les estacions de Arieja.

Coll de Chioula (1.450 m)

Situada damunt d'Aix, té dos dominis, connectats entre si. El domini de Chioula, que parteix del coll (1.450 m), i el domini de Prades, que surt del poblet del mateix nom (1.240 m). El domini de Chioula, combina zones de boscos (fagedes), amb zones més clares, de molt àmplies vistes cap a la cara nord de les muntanyes que circumden el Capcir (dent d'Orlu, zona del Laurentis, etc.). Encara que les pistes van pujant, pertanyen més aviat al tipus de planície de muntanya, però hi trobem també altres tipus d'orografia: mig vessant, pla i alguna vall. Al bell mig de la gran planície hi ha el Refugi de Chioula, on es pot menjar i dormir. El domini de Prades és més baix que el coll de Chioula, i sovint no té neu. Però quan en té, permet fer un circuit (una excursió: el Pays d'Allou) que surt de Prades, passa per zones de fagedes i altres parts més netes i entra en el poblet de Montallou. A aquest circuit hi ha també accés des de les pistes del Col de Chioula.

Plateau de Beille (1.800 m)

Queda un poc més lluny que Chioula. És una enorme planície de muntanya, encara que també va pujant. Com a Chioula, i a causa de la seva extensió, podem trobar també els altres tipus d'orografia. El bosc es escàs i, com que també queda al nord de l'eix pirinenc, ofereix àmplies vistes cap a la cara nord de les muntanyes d'Andorra (Serrera, Font Blanc) i cap al Rhule.

Estany de Lers (1.274 m)

Des de Tarascó, l'accés per Videssos sol estar tancat, i cal anar per Massat. Des de l'accés a l'estació pugen pistes cap al port de Lers, més aviat del tipus de mig vessant i planícies altes. Unes altres van pujant una vall (suaument, amb pocs arbres) cap al coll d'Agnes. L'estació obeeix, doncs, a un model d'orografia complexa. L'ambient és de mitja munta-

nya, en part boscos i també hi dominen els fajos.

Mijanès-Donzan (1.536 m)

A l'altre extrem d'aquesta zona, a l'est d'Aix, hi ha aquesta petita estació d'esquí alpí. Geogràficament no és lluny de Aix, però l'accés des d'aquí queda tancat a l'hivern, per la qual cosa s'ha d'anar pel nord del Capcir, pel coll des Hares. Aquesta estació manté un circuit de fons pel bosc des Hares que duu, sempre per bosc, al Refugi de Le Fournet, segueix, si està marcat, al Refugi Laurentis, i es podria continuar esquiant fins al coll de Hares, encara que fa anys que no es marca.

SECTOR PALLARS SOBIRÀ- ARAN

Bosc de Virós (1.700 m)

A l'entrada de la vall Ferrera. Obeeix al model de mig vessant. Les pistes pugen, sempre entre boscos (pi roig i pi negre), excepte en la seva part alta on s'obre el paisatge cap a la zona del Monteixo.

Tavascán-pleta del Prat (1.750 m)

A la propera vall de Cardós hi ha aquesta petita estació d'esquí alpí. Hi ha aquí una pista d'esquí de fons, que segueix per un mig vessant de la tuca de la Cima fins a un punt, i torna pel mateix camí. Boscos, amb clars.

Pla de Beret (1.850 m)

A la vall d'Aran, l'estació de Beret manté un circuit de fons. El pla és una planície perfecta. Absolutament net d'arbres, i absolutament pla, correspon al model de planície entre muntanyes i les vistes són amplíssimes: des de les muntanyes del Pallars fins a l'Aneto. Una vegada en Beret, es pot també anar, per un terreny parcialment marcat, fins al Refugi de Montgarri (que serveix tant per passar la nit com per menjar), seguint una o altre marge del Noguera. No es pot oblidar tampoc la possibilitat d'enllaçar l'antiga estació de Bonabé amb el pla de Beret, passant per l'esmentat Refugi de Montgarri.

Bibliografia

BREIL, Marc. *Ski Nordique. France - Scandinavie - Grand Nord*. France métropolitaine: Editions Denoel, 1989. Aquest llibre està dedicat més a l'esquí de passeig que a les estacions de fons. En parlar del Pirineu, fa una descripció especial del Capcir.

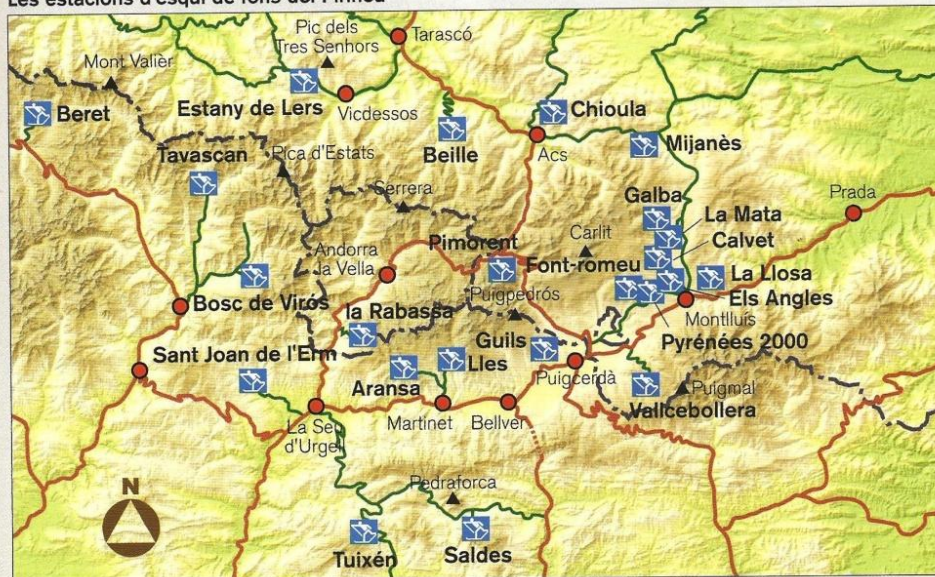
FUNOLLET, Feliu; UDINA, Carles; UNZETA, Manuel. *L'esquí nòrdic, un sport per a tothom*. Barcelona: Edicions Pleniluni, 1988. Aquest llibre conté un interessant capítol en el qual recorre Catalunya i assenyalava zones d'interès per a l'esquí de fons. Algunes d'aquestes zones actualment ja estan equipades, però la majoria continuen sense serveis de cap classe.

MAILLY, Roger; CAZA, Henri. *Guide du ski de fond dans les Pyrénées*. Editions Milán, 1989. Està dedicat tant a les estacions d'esquí (que en gairebé vint anys han canviat mol) com a les possibilitats de l'esquí de passeig, però molt especialment en el vessant francès.

PALAU, Josep. *Els millors circuits d'esquí de fons del Pirineu oriental*. Valls: Edicions Cossetània, 2001.

Una guia interessantíssima, tot i que breu (21 recorreguts), tots molt recomanables, que he tingut molt en compte en la redacció d'aquest article.

Les estacions d'esquí de fons del Pirineu



ESQUÍ NÒRDIC

TEXT I FOTOGRAFIES: Iñaki Núñez



☉ Panoràmica des del Port del Comte cap al nord-est: d'esquerra a dreta, Cadí, Pedraforca i serra del Verd.

ESQUÍ NÒRDIC DE PASSEIG

La muntanya que no puja

L'esquí nòrdic té la seva aplicació més immediata en l'esquí de fons, que es realitza sobre pistes prèviament arreglades i traçades. És l'esquí practicat a les estacions de fons, de les quals en tenim una bona mostra a Catalunya. D'altra banda hi ha l'anomenat *esquí de passeig* o *backcountry*, que ressegueix pendents suaus fora de pistes senyalitzades. En sentir ampli aquestes dues modalitats, l'esquí de fons i el de passeig fora de pistes, constitueixen el que s'anomena *esquí nòrdic*. Realment l'esquí nòrdic de passeig és una activitat poc practicada a Catalunya perquè a les nostres latituds la neu es concentra a les muntanyes, on escassegen les planúries que faciliten la pràctica d'aquesta disciplina. Tot i així s'hi poden traçar nombrosos

itineraris amb desnivells petits o, en el pitjor dels casos, amb recorreguts prou llargs com per contrestar el desnivell superat.

El treball que ens han premiat la FEEC i Cossetània Edicions fa un repàs de tots els centres d'esquí de fons a Catalunya (actualment són 18 i no crec que la majoria dels fondistes els coneguin tots) i descriu un bon grapat de recorreguts nòrdics que també poden interessar als aficionats a les raquetes de neu. El llibre, per tant, planteja passejades senzilles, però també algunes excursions més exigents. Us presentem aquí quatre d'aquests itineraris com a mostra que la muntanya, fins i tot la que no puja, sempre és molt bella.





◉ El Pirineu català no presenta cap altre pla com el de Beret, d'una extensió i acumulació de neu privilegiades.

L'onzena edició del Premi Vèrtex ha premiat una obra diferent de les guardonades habitualment: els *65 recorreguts d'esquí nòrdic a Catalunya* (Cossetània Edicions) llisquen més enllà de les estacions d'esquí de fons per descobrir els al·licients hivernals dels grans espais amb els mínims desnivells.

DE SANT JOAN DE L'ERM A SANTA MAGDALENA (ALT URGELL) ENTRE SANTS, BOSCOS I RIEROLS

Sant Joan de l'Erm és el nucli d'un entorn deliciós de boscos frondosos, riuets recòndits i velles ermites. L'itinerari descrit uneix el refugi de la Basseta amb l'ermita de Santa Magdalena i les bordes de Bedet, que adornen una encisadora zona de prats.

Longitud: 20 km (anada i tornada)

Desnivell: 200 m descendents (a la tornada, ascendants)

Horari: 4.30 h

Com una continuació de la carretera d'accés a l'estació d'esquí de fons de Sant Joan de

l'Erm, hi ha la pista que segueix des del pàrquing del refugi de la Basseta (1.722 m) en direcció N a l'ermita de Santa Magdalena. Com que l'ermita és a una altitud 200 m inferior, caldrà assegurar-se que la pista estigui ben nevada. Baixem per un bosc molt tancat de pins i bedolls. El descens és suau fins al riu de Santa Magdalena (PK 6,6). Planegem pel seu marge hidrogràfic esquerre i al cap de 700 m creuem el curs d'aigua. Això pot crear algun problema perquè no hi ha pont, la vall és molt obaga i és probable que hi aflori el gel. El camí continua per l'altra banda fins que la vall es bifurca (PK 10): el riu Bedet ve del N i el de Girén, de l'E. Entre els dos es troba l'ermita de Santa Magdalena (1.550 m), objectiu de la nostra ex-



◉ Arbre i cabana a Xióla (Ariège), una altra bona zona per a lliscar-hi amb els esquís de fons.



○ Baixada del tossal d'Estivella, amb la vista de l'estació d'esquí del Port del Comte.

cursió. Val la pena allargar una mica el nostre viatge cap a les bordes de Bedet perquè és un lloc particularment bonic. A banda i banda del riu Bedet apareixen dos camins. Prenem el menys evident, que es dirigeix vers el N pel costat esquerre del riu i ateny els prats i les bordes de Bedet. La tornada fins a la Basseta caldrà fer-la pel mateix camí i serà de pujada.

DE L'ESTACIÓ DE PORT DEL COMTE A LA DE TUIXÉN A CAVAL DEL SOLSONÈS I L'ALT URGELL

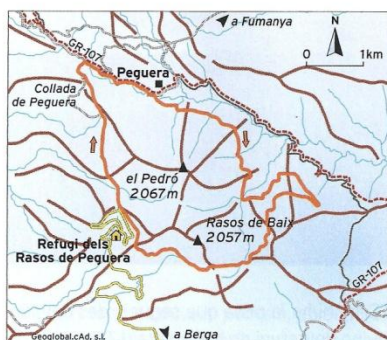
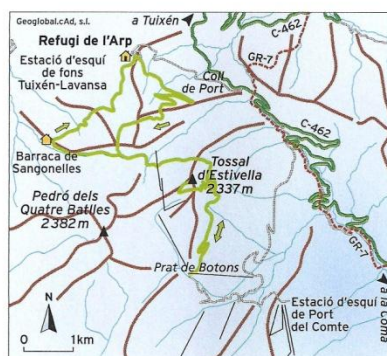
L'altiva serra de Port del Comte és circumdada per dues estacions d'esquí: a l'est s'estenen les pistes d'esquí alpí de Port del Comte i al nord zigzaguegen els itineraris d'esquí de fons de Tuixén. La travessa entre les dues estacions voreja aquests vessants i permet pujar als punts culminants de l'extens altiplà del massís, vora la ratlla dels 2.400 m.

Longitud: 10 km (anada)

Desnivell: 230 m

Horari: 3 h

Ens situem al pàrquing del Clot de la Vall (1.941 m), a la part alta de l'estació d'esquí alpí de Port del Comte. Parteixen d'aquí, cap al N, un parell de pistes senyalitzades com a recorreguts per a fer amb raquetes de neu que voregen el vessant E del tossal d'Estivella. La més alta surt de l'extrem NW del pàrquing i puja entre bosc. A l'altre costat de la vall, a l'E, queda la serra del Verd i darrere, el Cadí occidental. Aviat veurem el Pedraforca i més tard, cap al NW, una gran part del Pirineu. Al PK 3,5 (2.175 m; 1 h), després d'un fort revolt del camí, arribem a una bifurcació que ens marca dos possibles objectius de l'excursió: la travessa a Tuixén o la pujada a la zona alta de Port del Comte. Per anar a Tuixén hem de



prendre el ramal de la dreta, que es dirigeix primer al N i després a l'W. Creua algunes pistes d'esquí alpí de Port del Comte i ateny el final de les pistes de Tuixén, a l'extrem del prat Llong. Aquí s'alça un arbre solitari que tots els fondistes coneixen i ja només resta baixar al refugi de l'Arp (1.926 m), base de l'estació d'esquí de fons. Haurem fet uns 10 km i 3 h de recorregut.

Per accedir a la zona alta de la serra, des de la bifurcació esmentada més amunt (PK 3,5) prendrem el ramal de l'esquerra, que puja d'una

forma severa, però tractable si la neu està bé. Assolim l'estació superior del telecadira de Prat de l'Orri (2.275). Davant tindrem ja la tossa Pedrada (2.378 m) i, dominant el N, el tossal d'Estivella (2.337 m). En 1 km ens plantarem en aquest segon cim, que frueix d'unes panoràmiques superbes. Des de Port del Comte portarem uns 6 km i 2.30 h de recorregut. El descens probablement posarà a prova la nostra tècnica. Podem tornar a la base de l'estació o prosseguir la travessa cap a les pistes de Tuixén i el refugi de l'Arp.

RASOS DE PEGUERA ELS ENCANTS DEL BERGUEDA

Magnífic circuit que té com a punt de partida i d'arribada l'antiga estació d'esquí de Rasos de Peguera. La part central, des del poble abandonat de Peguera fins a la collada dels Rasets, és molt salvatge, però el camí hi és clar. Sovint hi ha pendents una mica forts, però mai no duren gaire.

Longitud: 16 km

Desnivell: 350 m

Horari: 4.30 h

De l'estació d'esquí de Rasos de Peguera (1.830 m) cal baixar al N per una pista ampla vers la collada de Peguera i tot seguit a l'E fins al poble enrunat del mateix nom. Aquest s'eleva sobre una àmplia vall, al peu de les parets del castell de Peguera. A l'extrem occidental de la vall resalta la molt més impressionant paret de la Gallina Pelada. Des del poble en ruïnes cal seguir el camí que neix a Sant Miquel de Peguera i contorneja la muntanya en pujada gradual. Només hi ha un punt de dubte possible. A l'extrem E del circuit cal fer un gir de gairebé 180°. 700 m després, quan el camí es dirigeix a l'W, trobarem una bifurcació: seguim el ramal de la dreta (SW)

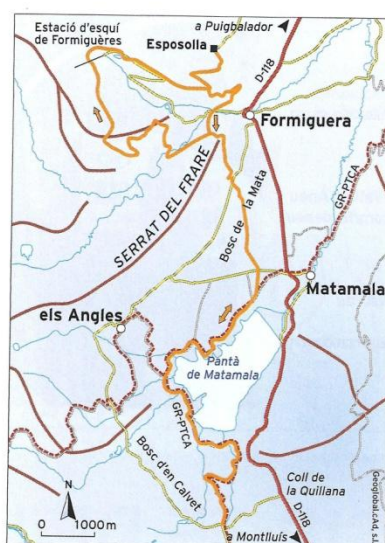


◉ Cara nord del Cadí, un vessant inapropiat per a la pràctica de l'esquí, però òptim per a ser contemplat des de la Cerdanya i l'Alt Urgell. Foto: Josep Pagans

i el remuntem fins a la collada del Tagast, d'àmplies vistes cap al Berguedà. Per un terreny no gaire marcat, però senzill, es guanya en menys d'1 km la collada dels Rasets. A partir d'aquí la pista sol presentar petjades d'esquís o raquetes. Als 600 m arribem a una bifurcació, on el camí de l'esquerra ens deixarà de nou a l'estació.

EL PANTÀ DE MATAMALA (CAPCIR) REMINISCÈNCIES NÒRDIQUES

El cor del Capcir està centrat en una gran plana banyada pels estanys de Matamala i de Puigbalador. A una altitud de més de 1.500 m, aquest pla constitueix un espai ideal per a l'esquí nòrdic. Hi ha multitud de camins aptes per a lliscar-hi amb els nostres esquís. L'ambient boscós, l'horitzontalitat del terreny i les arribades als poblets ens recorden l'esquí als països nòrdics.



Longitud: 23 km (anada)

Desnivell: 300 m

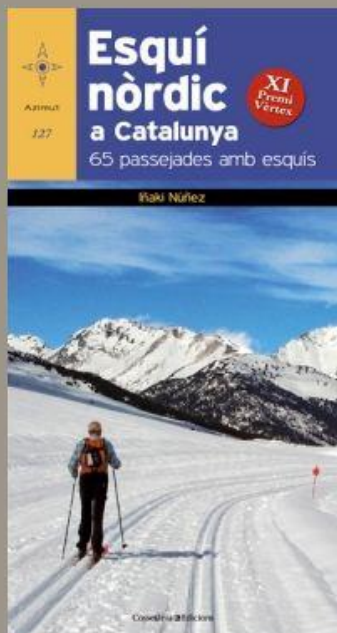
Horari: 6 h

Iniciarem el nostre recorregut al sud del pantà de Matamala, a la carretera entre el coll de la Quillana i els Angles. El Tour du Capcir (ratlles vermelles i grogues) travessa la carretera en aquest punt i continua per una pista al N que és la que agafem. Als 2,5 km sortirem del bosc i començarem a vorejar el pantà. Trobarem una desviació a l'esquerra que ens duria al poble dels Angles, però nosaltres continuem per la mateixa pista fins que al cap d'1 km el Tour du Capcir l'abandona: prenem un caminet a la dreta (SE) fins a l'estany de Matamala i tot seguit ens orientem al NE entre un marasme d'establiments, boscs, carreteres i anuncis que ens farien perdre el rumb si no fos per les marques del Tour. No les hem d'abandonar sota pena de veure'ns immersos en un curs d'equitació sobre el llac. Els senyals ens condueixen al final de les pistes de *randonnée nordique* de la Mata, des d'on podríem arribar al poblet de Matamala, a l'E, travessant una carretera per un túnel. Però nosaltres continuem vers el N pel Sentier Nordique de la Matte, que creua una altra carretera (túnel), s'endinsa al preciós bosc de la Mata i ateny la carretera D-32 (dels Angles a Formiguera). Ara prendrem la pista de La Fontaine, que la podríem deixar al cap d'1 km per entrar al poble de Formiguera, si bé la seguim en direcció a l'estació d'esquí de Formigüeres. Passem un càmping, deixem un desviament a l'esquerra i en una cruïlla girem al N. Després de creuar el riu de la Lladura, la pista s'enfila fins al punt més alt (1.805 m), just a la cruïlla amb la pista que puja a Camporrells, que no prendrem. Veiem ja a la nostra dreta l'estació de Formigüeres, on arribem travessant diverses pistes d'esquí. Hauríem de creuar sense esquís el pàrquing superior i agafar el Sentier Nordique des Cretes fins al Collet. Aquí tenim l'opció d'iniciar la tornada passant pel poble de Formiguera, però nosaltres allargarem la travessa un xic més davallant al NW cap al llogaret d'Esposolla. El descens és empinat, però curt (500 m), i ens deixa al sender nòrdic de Galba, que a l'E condueix a Esposolla. **V**



◉ L'entorn del coll de la Quillana (Capcir) destaca a l'hivern pels seus boscos de pessebre i les seves pistes nevades.

Libro publicado por editorial Cossetània (nov. 2011)



[Vols tastar-lo?](#)

Versió electrònica

Afegir al carret



Fitxa

Preu: 14.70€

ISBN: 978-84-15403-53-1

Nombre de Pàgines: 204

Nombre d'il·lustracions: 96

Mides: 12 x 22,5 cm

Enquadernació: En rústica

Data primera edició: Novembre del 2011

Esquí nòrdic a Catalunya

65 passejades amb esquís (XI Premi Vèrtex)

Iñaki Núñez

Sinopsi

En el llibre que teniu a les mans l'autor, després de conèixer totes les possibilitats de les estacions d'esquí de fons de Catalunya, va sortir de pistes i buscar nous horitzons adaptats a l'esquí nòrdic, la qual cosa vol dir recorreguts en què els pendents són força suaus. El resultat és aquest llibre que pot interessar no solament als esquiadors nòrdics, sinó també a tots els col·lectius que busquen, a l'hivern o estiu, una muntanya amable i de pendents raonables: raquetistes, ciclistes o muntanyencs, en general, i inclou els excursionistes ocasionals. La muntanya, fins i tot la que no puja, sempre és molt bella.

Biografia

Iñaki Núñez va néixer el 1940 a Sant Sebastià, on va conèixer la muntanya des de molt jove. El 1973 es va traslladar a Barcelona, on ha practicat la muntanya en totes les facetes: escalada, ascensions, esquí de muntanya, travesses, vies ferrades, esquí de fons, i les ha adaptades a les seves possibilitats. Els seus camps d'actuació han estat els Pirineus i els Alps, als quals va amb assiduitat i passió. Va ser soci del Club Vasco de Camping i ho és del CEC. En el camp professional, ha estat informàtic. Després de la jubilació, combat les seves creixents xacres amb l'esquí nòrdic, ja que el fa molt feliç.

Col·lecció: Azimut, núm 127

Recull de premsa

La darrera edició del Premi Vèrtex es presenta a la seu del CEC (Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya)

Iñaki Núñez: "El camp de possibilitats de l'esquí nòrdic és molt ampli, tot i que a diferència dels països nòrdics, aquí la neu va associada a la muntanya" (Sala de premsa de Cossetània)